

D • N

15/5 1951

Illusionismen i utrikesdebatten

Trots insikten att demokratiernas samverkan minskar faran för fortsatta ryska erövringar och därmed även risken för Sverige, spelar de rent illusoriska argument, eller rättare talsätt, som för ett par år sedan användes mot alla planer på dylik samverkan fortfarande en viktig roll i den svenska isolationismens arsenal. Typiskt för en linje i den mest förenklade propagandan är då hr Wigforss i sitt 1 maj-tal förklarade att Sverige bör vara en "fredsö" i världen. Det är i förtunnad form det gamla talet om att Sverige — eller Skandinavien, som det förr hette — skall vara en bro eller brygga mellan öst och väst; nu nöjer man sig med en ö, något avskilt, isolerat, fjärran från världens oro. Uttrycks sättet måste leda åhörarna till föreställningen att vi är omgivna av krigiska makter, som är oss främmande, och att vi vid en konflikt dem emellan vill och kan vara nobla och ointresserade åskådare. Och dock är det för varje demokrat uppenbart att samlagen i väster syftar till fredens trygghet, att vår egen fred är beroende på styrkan i denna samling, att vår anslutning till samlagen skulle göra den starkare — för varje reflekterande människa är det klart att våra utsikter att stå utanför ett världskrig är alltför små för att räkna med vid en allvarlig prövning.

Det berörda sättet att tala — vi skall inte här använda ordet tänka — är emellertid suggestivt. Stora massor av folket är helt inriktade på sitt privatliv och sina materiella villkor; att tala om fredsöar och dylikt är ett sätt att göra dem belåtna genom att ge dem rätt att slippa tänka, det är att behaga och bedra. Det oroande, det fruktansvärda i situationer som dessa är att den negativa, all realdebatt avvisande ståndpunkten har en resonansbotten av oerhörd styrka i folks ovilja mot att bli störda, ångsliga, tvungna att se det obehagliga. Och isolationisterna, själva åtminstone stundom mera realistiska, är väl medvetna om detta; de vet att lugnande fraser kan ersätta argumenten.

Vilka är då dessa argument, de drivande och reella synpunkterna? Det är inte lönt att

stanna vid det mest slitna och svaga av alla skäl, nämligen att svenska folkets neutralism är orubblig — ständigt framfört av samma personer som söker övertyga om neutralismens nödvändighet. Viktigare är säkerligen, åtminstone inom regeringspartiet, en ärlig ovilja att välja position, ett slags halvt medlöperi, som talar om kapitalism i USA och socialism i Ryssland och trots en demokratisk inställning vägrar att helt erkänna de avgörande skillnaderna både ur frihetens och freds viljans perspektiv. Och ännu viktigare är sannolikt en kvadröjande och oklar förhoppning om att på något sätt kunna blidka och beveka Ryssland. Då statsministern uttalar att det neutrala Sverige inte alltid får ställa sig på västmakternas sida i konkreta spörsmål får han rimligen antas ha en sådan föreställning på djupet av sitt medvetande. Att den ryska propagandan överöser den svenska regeringen med smädelsor och anklagelser för krigshets tycks inte göra något intryck på dessa outtröttliga optimister. De skulle möjligen i någon mån kunna få rätt, om Sveriges ställning till världen finge tolkas blott av våra diplomater; nu finns det emellertid en offentlig debatt som dag för dag klargör var vi verkligen står.

Man kommer ständigt tillbaka till att hänsynen till Finland är det enda på en gång reellt drivande och väsentliga argumentet. Och om det är riktigt att Sveriges inträde i Atlantpakten för två år sedan skulle ha medfört en rysk ockupation av Finland, skall argumentets kraft inte förnekas — därom vet vi emellertid ingenting. Vi vet däremot att argumentets kraft ständigt försvagas. Det ter sig redan nu osannolikt att USA skulle tillåta en erövring av Finland, allra helst om Sverige förstärkte västsamverkan och sin egen ställning genom en anslutning. Å andra sidan: att vänta med en anslutning väster ut till dess en rysk framstöt mot Finland gjorts är att avstå från huvudparten av de fördelar som följer med en sådan anslutning, det är att låta ryssarna bestämma tidpunkten enligt sitt intresse.

Faran i den isolationistiska politiken blir dock mest tydlig därigenom att den i praktiken

går vida längre än till en vägran att ingå i Atlantpakten. Den försvagar inte blott våra möjligheter att bygga upp ett starkt försvar och att snabbt vinna stöd väster ifrån vid anfall, utan medför en politiskt och militärt farlig isolering även i förhållande till de nordiska grannländerna.

Polisintendenten Zetterquists

utlåtande till JO i Haijbyaffären gör, det bör redan nu framhållas, ett ytterligt egendomligt intryck. Tendensen att helt mörklägga denna affär — med dess alltför välbekanta mönster av homosexualitet, utpressning och påtryckningar från högt uppsatta — är påtaglig. Det går långt då polisintendenten erkänner sig för en "privatpersons" räkning "i Haijby's eget intresse" ha inköpt hela upplagan av Haijby's skandalbok och försvarar denna "förmedling" med uttalandet att bokköpet inte tog lång tid. Detta är blott en av flera detaljer som visar hur sjuk saken är. Räkna de inblandade verkligen med att kunna tysta ned vilka oegentligheter och underligheter som helst genom att söka skydd i officiell prestige? Man måste utgå från att JO går vidare i sin undersökning utan hänsynstaganden

som kan synas lockande för ögonblicket, men i längden är farliga för vårt rättssamhälle. Pressen skulle svika sitt ansvar om den böjde sig för mörkläggarna.

15/5